

3.8.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö/
Kirjaamo
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: STM lausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja eräksi siihen liittyviksi laiksi

Viite: STM024:00/2017

Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä (Essote) esittää lausuntoon seuraavaa:

Nykyinen lainsäädäntö on monimutkainen ja vaikeasti ymmärrettävä sekä työskentelemään tulevan, maahan muuttavan että viranomaisen kannalta. Erityisesti Suomeen työskentelemään tulevia koskevat useat lait ja käytännöt ovat moninaiset ja myös asumiseen liittyvät kriteerit ovat vaihtelevat.

Uudessa laissa sosiaaliturvaetuutta ratkaistaessa määriteltäisiin se, pidetäänkö henkilöä työntekijänä vai asuuko hän Suomessa. Työskentelyä ja asumista koskevat säännökset muodostaisivat kokonaisuuden. Ehdotettavaa lakia sovellettaisiin yhdessä Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien asumisperusteisia sosiaaliturvaetuuksia koskevien lakien kanssa. Näitä lakeja olisivat mm. kansaneläkelaki, lapsilisälaki, takuueläkkeestä annettu laki, vammaiseturksista annettu laki, eläkkeensaajien asumistuesta annettu laki, äitiysavustuslaki, yleisestä asumistuesta annettu laki ja elatustukilaki. Lakien soveltaminen niin, että etuisuudet muodostaisivat yhtenäisen kokonaisuuden, olisi hyvä muutos kaikkien asianosaisten kannalta.

Suomeen työskentelemään tai asumaan tulevien henkilöiden osalta menettelyä yksinkertaistettaisiin. Henkilön ei enää erikseen tarvitsisi hakea kuulumista Suomen sosiaaliturvaan. Työskentelyä ja asumista koskevien edellytysten täyttyminen ratkaistaisiin siinä vaiheessa, kun henkilö hakee jotain etuutta tai sairausvakuutuslain mukaista Kela-korttia. Tällä menettelyllä henkilö saisi kokonaisvaltaisen päätöksen kerralla. Työskentelyn vähimmäiskesto ei määriteltäisi ja lyhytaikaisen työskentelyn kyseessä ollessa asumisperusteista etuuslainsäädäntöä sovellettaisiin vain työskentelyn keston ajan. Kansaneläkelaitos saisi tiedot ansioista tulorekisteristä, jonne työnantaja ilmoittaa palkat kuukausittain. Tulorekisterin käyttöönotto varmistaa sen, että työntekijän tulotiedot ovat ajan tasalla (sopimukset, palkkatiedot ym.). Tämä muutos varmistaisi työntekijöiden tasavertaisienkohtelun työsuhteen pituudesta riippumatta.

Nykyisen käytännön mukaan maistraatti tekee ratkaisun kotikunnasta. Uuden lakiehdotuksen mukaan Kansaneläkelaitos tekisi ratkaisun Suomessa asumisesta itsenäisesti, jolloin asumisen arviointi ei enää olisi sidottu maistraatin ratkaisuun. Maahan muuttava saisi yhdeltä taholta asumista koskevan arvioinnin, jolloin kokonaispäätös

olisi helpommin ymmärrettävä eikä henkilön tarvitsisi odottaa monen viranomaisen päätöstä. Tämä olisi huomattava parannus nykytilanteeseen.

Keskeistä ja erityisesti huomioitavaa uudistuksessa kuitenkin on, että tietyt kriteerit säilytetään. Näitä kriteerejä ovat:

4 §: Oleskelulupavaatimus. Asumisperusteista etuuslainsäädäntöä sovellettaessa henkilön tulee oleskella maassa laillisesti. Jos oleskeluun vaaditaan oleskelulupa, sen on oltava voimassa. Jos oleskelulupaa on haettu Suomessa ja se on myönnetty, tämän lain mukainen oleskelulupavaatimus täyttyy jo lupahakemuksen jättämisestä.

5 §: Suomessa asuminen. Asumisperusteista etuuslainsäädäntöä sovellettaessa Suomessa vakinaisesti asuvana pidetään henkilöä, jolla on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja joka jatkuvasti pääasiassa oleskelee täällä.

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä

Pirjo Kirvesmies
vs. perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja